

HILPI KOIVISTO

PIPOT JA BASKERIT

VIRKkaa VEIKEITÄ PÄÄHINEITÄ
NAISELLE, MIEHELLE JA LAPSELLE

TAMMI

HILPI KOIVISTO

PIPOT JA BASKERIT

VIRKkaa VEIKEITÄ PÄÄHINEITÄ
NAISELLE, MIEHELLE JA LAPSELLE

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI
HELSINKI

© Hilpi Koivisto ja Kustannusosakeyhtiö Tammi 2014

Valokuvat, mallit ja ohjeet Hilpi Koivisto
Toimitus Jenni Salminen
Ulkoasu ja taitto Päivi Häikiö

ISBN 978-951-31-7932-8
Painettu EU:ssa.

VAM
VAM
VAM

Lukijalle	9	II MALLIT JA OHJEET	37
I NÄIN PÄÄSET ALKUUN	10	Naiselliset	39
Mikä on baskeri?	10	Klassiset	40
Baskerin historiaa	11	Hempeät	48
Baskerin teollinen valmistus	12	Kirjovirkatut	54
Kuuluisia baskerin käyttäjiä	13	Liukuvat värit	64
Baskerin pukemistapoja	14	Juhlavat	70
Pipo – tupsulla tai ilman	16	Pintakoristellut	76
Virkkaamisen perusteet	18	Ruskan värit	80
Virkkukoukku	19	Miehekkäät	87
Perussilmukat	19	Klassiset	88
Silmukoiden kiinnittäminen	22	Tweed	94
Kaventaminen	22	Maanläheiset	100
Kirjovirkkaus	22	Sporttiset	104
Baskerin tekeminen	23	Leikkimieliset	111
Baskerin koko ja virkkaaminen	24	Tupsu vai napa	112
1. Kerroksittain suureneva työ	25	Käännettävät ja kaksinkertaiset	120
2. Spiraalimaisesti suureneva työ	26	Neonväriset	124
Viimeistely	26	Karkit	130
Lanka lähtökohtana	29	Villit	138
Erilaisia materiaaleja	29	Funktionaaliset	146
Villa ja muut eläinkuidut	29	Jämälangat	152
Kasvikuidut	31	Lähteet	159
Tekokuidut	31	Ohjehakemisto	160
Ekologisia lankoja	32		
Muut materiaalit	34		
Erilaisia lankoja	34		
Lankojen tiedot	34		

LUKIJALLE

Katselin jokin aika sitten vanhoja valokuvia ja huomioni kiinnittyi muutamaaan mustavalkoiseen 1960-luvun lopulla otettuun kuvaan. Ne olivat kevätretkeltä, jonka tein viidennen luokan kanssa Ahvenanmaalle. Kaikilla kuvien tytöillä oli päässään baskeri – myös minulla – ja tietysti se oli itse virkattu.

Baskeri on pyöreä, litteä ja useimmiten villasta valmistettu päähine. Suomessa baskeri on saanut kansanomaisen nimen ”napalakki” keskellä olevan pienen nupun mukaan. Ilmojen viilentyessä moni vastaantulija pukeutuu baskerin tapaiseen päähineeseen. Baskeria käyttävät niin miehet ja naiset kuin nuoret ja vanhat, ja sitä käytetään monissa eri maissa ja kulttuureissa. Ja kaikilla on oma tyyliensä istuttaa se päähän.

Harvassa ovat ne suomalaiset, jotka eivät omista minkäänlaista pipoa tai myssyä. Täällä kylmässä ilmastossa korville ulottuva lämmin päähine on tarpeen. Pipo voi toki olla paljon muutakin kuin lämmitin – esimerkiksi nuorisomuotiin kuuluva asuste tai fanituote.

Tekstiilialan opettajan työni myötä on kaappiini vuosien mittaan kertynyt paljon erilaisia lankoja ja erikokoisia virkkuukoukkuja, joten aloin ajankulukseni virkata myssyjä. Vähitellen muoto muuttui baskeriksi. Baskeripino kasvoi ja kasvoi. Virkatessa tuntui, että uusia ideoita pulppusi koko ajan. Syntyi jonkinlainen inspiroiva

noidankehä: virkatessa syntyi uusia ideoita ja taas uutta tehdessä syntyi lisää suunnitelmia, jotka piti toteuttaa. Piti ottaa käyttöön muistikirja, jotta ajatukset eivät unohtuisi. Lopulta päätin tehdä ideoistani kirjan, josta toivon nyt olevan iloa monelle virkkaajalle.

Olen ottanut itse kaikki tämän kirjan valokuvat. Näin sain tuotua esiin ne seikat, joita erityisesti halusin korostaa, esimerkiksi tekemisen eri vaiheet, pienet yksityiskohdat virkatussa pinnassa tai kuvioinnissa sekä materiaalin tunnun. Mukana on myös kuvia paikoista tai tunnelmista, joista on syntynyt ideoita kuviointiin, värimaailmaan tai pintarakenteeseen.

Kirjan tekemisessä minulla on ollut ympärilläni hyvä tukijoukko. Metropolia Ammattikorkeakoulusta sain tukea kollegoiltani: erityisesti haluan kiittää Tuomas Tiitistä. Sukulaiset ja tuttavat ovat kannustaneet minua työssäni. Erityiskiitoksen saavat tyttäreni Hanna Koivisto sekä avovävy Ari Slioor, jotka ovat toimineet kirjassani myös malleina.

Toivon lukijoille inspiroivia hetkiä kirjani parissa.

Helsingissä 18.7.2014.

Hilpi Koivisto

I NÄIN PÄÄSET ALKUUN

MIKÄ ON BASKERI?

DSC07865

P2111160

DSC08292

Baskeri on pyöreä, litteä ja pehmeä villamyssy, jonka voi pukea päähän hyvin monella eri tavalla. Suomessa baskerilla on useita lempinimiä, esimerkiksi napalakki tai fausti.

Baskeri on samankaltainen päähine kuin baretti, mutta baskerissa keskellä päälakea on napa, joka baretista puuttuu. Baskerissa on myös usein pääntietä tukeva päärme, joka on taitettu nurjalle puolelle. Baretissa sen sijaan reuna on kantattu esimerkiksi nahkasuikaleella tai silkinauhalla. Baretteja näkee useimmiten sotilaiden tai esimerkiksi partiolaisten päässä. Baretia voisi pitää baskerin alalajina, eikä niitä monissa kielissä erotella.

Perinteinen villabaskeri tehdään yhdestä kappaleesta, eli siinä ei ole saumoja. Ensin neulotaan ohuesta villalangasta jättikokoinen kappale, joka vanutetaan ja muokataan baskerin muotoiseksi. Teollisesti valmistettujen baskerin koko vaihtelee. Pienimmät päähineet ovat halkaisijaltaan noin 26 cm ja isoimmat jopa 37 cm. Suurimmat baskerit valmistetaan Espanjassa.

Baskerin historiaa

Baskerin tapaiseen päähineeseen on pukeuduttu jo pronssikaudella Pohjois-Euroopasta aina Välimeren maihin asti. Ajan myötä tästä pyöreästä villapäähineestä tuli erittäin suosittu vaatekappale Pyreneiden vuoriston laaksoissa asuvan baski-kansan keskuudessa. Ranskalaiset käyttivät tästä päähineestä nimitystä *béret basque* ja espanjalaiset nimitystä *boina*. Baskinkielinen nimitys on *txapela*.

Vaikka baskeria on käytetty siviili-, sotilas- ja uskonnollisessa käytössä koko Euroopassa ja muualla maailmassa, sitä pidetään nimenomaan tyypillisenä baskien päähineenä. Siitä on osoituk-

senä eri kielissä päähinetyyppiä kuvaava nimi: saksaksi *Baskenmütze*, italiaksi *basco*, ruotsiksi *basker* tai suomeksi *baskeri*.

Baskimaalla päähineen värit ovat vaihdelleet paikkakunnittain. Vähitellen sininen ja musta yleistyivät työläisten käytössä. Musta baskeri on ollut yleisesti suosituin myös taiteilijoiden päässä. Sitä ovat käyttäneet niin 1600-luvulla elänyt hollantilainen taidemaalari Rembrandt kuin 1900-luvulla mestariteoksia maalannut Pablo Picassokin. Toisaalta mustan baskerin, viiksien, viinipullon ja patongin katsotaan kuvaavan ranskalaisuutta.

Entisaikoina Lounais-Ranskassa sijaitsevassa Béarnen maakunnassa kaikki ikäluokat, nuorimasta vanhimpaan, käyttivät baskeria. Se lisäsi yhteenkuuluvuuden tunnetta. Päähineellä oli suuri symbolinen merkitys: se oli alueellisen ja kansallisen identiteetin merkki. Kahdeksan ja kahdentoista ikävuoden välissä béarnelainen poika sai luvan mennä baskeri päässä kouluun. Tämä osoitti, että poika oli astunut aikuisten maailmaan. Myös nuoret tytöt käyttivät baskeria ja baskeri korvasi hatun useissa alueen koulupuuvuissa.

Vaikka nykyään alueen lapset ja muotitietoiset lippalakkipäiset nuoret eivät enää pidä baskeria koulussa, varsinkin talvisin postinkantajilla, hiihtäjillä ja maanviljelijöillä se on jokapäiväinen asuste. Mutta baskeri on enemmänkin kuin vain suoja kylmältä, sateelta tai auringolta: se voi toimia esimerkiksi lompakkona (reunakäänteen alle voi piilottaa seteleitä) tai heittovälineenä lasten peleissä. Jopa baskien oma joulupukki, Olentzero, pukeutuu baskeriin.

Reijo Rinnekangas kuvaa kirjassaan *Baskit* (1988) pienviljelijän elämää seuraavasti: ”Kun makila eli pähkinäpuinen lammassauva nojaa oven pieleen ja paimen itse eli talon isäntä aterioitsee pyhä hattu, baskeri päässään, kuten hän aina tekee, talon emäntä palvelee häntä ääneti.” Baskeri on pysynyt miehen päivittäisenä asuna ja Baskimaalla näkee tänäkin päivänä runsaasti baskeria käyttäviä miehiä.

Kun osallistutaan erilaisiin kansanjuhliin ja kilpailuihin, pukeudutaan tietysti baskeriin. Athletic Bilbao -jalkapallojoukkueen peleissä voi katsomosta helposti erottaa joukkueen kannattajat. Heillä on päässään puna-valkoraidalliset (joukkueen pelipaitojen väriset) tai mustat fanibaskerit. Baskereita jaetaan myös palkintoina esimerkiksi paikallisissa urheilukilpailuissa tai bertso-laulantakilpailuissa.

Hondarribiassa, aivan Espanjan ja Ranskan rajalla, järjestetään vuosittain bluesfestivaalit. Vuonna 2011 amerikkalainen blueskitaristi Johnny Winter esiintyi festivaaleilla. Esiintymisen alussa Winterille lahjoitettiin paikalliseen vieraanvaraiseen tapaan valtava musta baskeri, johon oli kirjailtu festivaalin nimi ja tapahtumavuosi. Baskeri aseteltiin kitaristin päähän. Esiintyminen pääsi kuitenkin alkamaan vasta, kun Winter oli vaihtanut päähineen tuttuun leveälieriseen hattuunsa.

*Lasten baskeri.
Fanituote v. 1994*

Baskerin teollinen valmistus

Käsityönä valmistettujen baskereiden lisäksi näitä päähineitä alettiin valmistaa myös teollisesti 1800-luvulla. 1900-luvun alussa, kun erityisesti työväenluokka oli omaksunut baskerin käytön, yli kaksikymmentä tehdasta Ranskassa, Espanjassa ja Italiassa valmisti vuosittain miljoonia baskereita. Vain muutama näistä vanhoista tehtaista on edelleen toiminnassa. Tuotanto on levinnyt muualle maailmaan, esimerkiksi Etelä-Amerikan maihin ja jopa Japaniin. Joidenkin entisten tehtaiden tiloihin on perustettu baskerimuseoita, esimerkiksi Espanjassa Boinas La Encartada Museoa ja Ranskassa Musée du Béret. Niissä esitellään tehtaan merkittäviä johtajia ja työntekijöitä, toiminnan historiaa sekä päähineen valmistusprosessia.

Vaikka useat vanhat tehtaot ovat lopettaneet toimintansa, on perustettu myös uusia yrityksiä, joiden liikeideana on säilyttää vanha perinne. Esimerkiksi Le Béret Francaisin tuotteet ovat 100-prosenttisesti ranskalaista tuotantoa ja tuotannossa noudatetaan vanhaa béarnelaista käsityömaistä valmistustapaa.

Kuuluisia baskerin käyttäjiä

Baskerissa on korskeaa eleganssia ja sitä voidaan pitää julkeasti, turhamaisesti, leikkisästi, rennosti tai huumorilla, laittaa vinoon toiselle korvalle, istuttaa takaraivolle tai vetää otsalle myssymaisesti. 1950-luvulla muotivirtausten myötä baskerin käyttö yleistyi sekä miesten että naisten keskuudessa ympäri maailman. Koska päähinettä voidaan käyttää oman identiteetin vahvistamiseksi, sekä historiasta että nykypäivästä löytyy monia kuuluisia baskerinkäyttäjiä.

Elokuvamaailmassa on ollut useita tunnettuja baskerinkäyttäjiä. Esimerkiksi Greta Garbo esiintyi usein baskeri päässään, ja se innoitti etenkin muotitietoisia naisia käyttämään baskeria. Poikamaisesti pukeutunut Marlene Dietrich omisti suuren kokoelman baskereita. Ruotsalainen elokuvaohjaaja Ingmar Bergman nähtiin usein elokuvanteossa baskeri päässään, samoin italialainen ohjaaja ja käsikirjoittaja Federico Fellini.

Myös rikollismaailma tuntee baskerin. Bonnie ja Clyde -parivaljakon Bonnie ryösteli baskeri päässä pankkeja, kauppoja ja huoltoasemia Yhdysvalloissa 1930-luvun alussa. Vuonna 1967 Arthur Penn ohjasi elokuvan Bonnie ja Clyde, joka vaikutti baskerinkäytön suosioon. Filmin inspiroima 1930-lukulaisuus pehmeine jersey-pukuineen, lainekampa-uksineen ja otsalle vedettyine baskereineen näkyi muotimaailmassa.

1960-luvulla baskeri oli myös hyvin suosittu asuste minihameen kanssa. Gertrud Lehnertin kirjassa *1900-luvun muodin historia* on muotikuva neljästä minihameisesta mallista vuodelta 1967. Kuvatekstissä sanotaan: ”Kuvan pastelliväriset suorat leningit ovat tyypillisiä vuosikymmenen lopun

valmisvaatteita. Leninkien pelkistettyä leikkausta on korostettu naisellisilla asusteilla, kuten vinosti päähän asetetulla baskerilla ja väriltään sopivilla remmikengillä.”

Baskeri on kuulunut myös sotilaspukuihin ja tunnetut sissijohtajat ovat käyttäneet sitä. Tunnetuin heistä lienee Che Guevara. 1960-luvulla jotkut aktivistiryhmät omaksuivat baskerin käytön: esimerkiksi Mustat Pantterit USA:ssa, Provisional Irish Republican Army (PIRA) ja ETA:n sissit vetivät baskerit päähänsä.

Televisiosta tutussa sarjassa *Myytinmurtajat* Jamie Hyneman esiintyy musta baskeri päässään. Baskeripäinen pappi, isä Matteo (Terrence Hill) selvittää rikoksia italialaisessa TV-sarjassa. Arvelaan, että toheltavat animaatioankarit Pat ja Mat ovat lisänneet tšekkien baskerinkäyttöä.

Myös Suomessa taiteilijat ovat suosineet baskeria. Yksi tunnetuimmista baskerinkäyttäjistä lienee ollut kirjailija Frans Emil Sillanpää. Baskeripäinen Alvar Aalto ohjaa venettään Göran Schildtin teoksen *Alvar Aalto, His Life* kansikuvassa. Myös ohjaaja Aki Kaurismäki kuuluu baskerinkäyttäjiin.

Kansanedustaja Veltto Virtanen herätti pahenusta esiinnyttyään ensimmäisiä kertoja baskeripäisenä eduskunnan istunnossa. Myöhemmin hän on saanut siihen luvan, koska asusteen katsottiin kuuluvan oleellisena osana hänen persoonaansa ja olemukseensa eikä sen katsottu rikkovan valtiopäiväjärjestystä, joka edellyttää vakaata ja arvokasta esiintymistä.

Baskerin pukemistapoja

Ei ole yhtä ja oikeaa tapaa pukea baskeri päähänsä. Sen voi asetella eri tavoin päähineen koosta, käyttäjän tyylistä tai jopa mielialasta riippuen. Tyypillisin tapa on istuttaa päähine suoraan, hieman taaksepäin vedettynä ilmavasti koholla, taitekohta lommoille painettuna. Sen voi pukea litteänä ikään kuin keikkumaan päälaelle, kuten baskimiehillä on tapana tehdä. Jos halutaan viestittää taiteellisuutta, baskeri on vinossa toisella korvalla. Myös sotilasasuihin kuuluvat baskerit – tai baretit – puetaan usein hieman vinoon.

Jos baskerin vetää suoraksi otsalta eteenpäin, baskeri muistuttaa lätsää. Kylmemmillä ilmoilla baskerin voi vetäistä alas peittämään korvat tai Bonnie ja Clyde -tyyppisesti otsan. Joskus naiset käyttävät baskerin kanssa huivia joko sen alla tai päällä. Se on lämmin vaihtoehto kylmällä säällä. Baskerissa olevan pääremeen voi taittaa näkyviin ja näin saa muotoiltua uusia tapoja pukeutua siihen.

Baskeri on päähine, jota miesten ei tarvitse riisua pois päästä, kun tervehditään vastaan tulijaa. Asia käy ilmi esimerkiksi katkelmassa Turun yliopiston professori Kalervo Hovin tekstiä, jossa hän muistelee edesmennyttä kollegaansa Matti Lauermaa:

”Professori Lauerma on itse kertonut, että kun hän nuorena sulhasehdokkaana vieraili tulevan vaimonsa Helvi Lauerman kotona Raumalla, hänen niin ikään tuleva appensa oli rovastina tavattoman tunnettu Raumalla. Vastaantulevat tervehtivät jatkuvasti, eikä Lauerma voinut muuta kuin yhdenaikaan nostaa hattuaan. Mutta hänpä päättikin hankkia baskerin, jota ei tarvinnut nostaa, vaan hän saattoi tyytyä nyökkäilemään asiaankuuluvan arvokkaasti.”

PIPO - TUPSULLA TAI ILMAN

Pukevaa ja piiristävää

Kun lämpömittarit näyttävät pakkasta ja tuulet puhalavat, on ihminen pukeutuvaan.

myboshi

Käytä myboshiä, kun lämpömittarit näyttävät pakkasta ja tuulet puhalavat.

SANTANA

With A Little Help From My Friends

Haapasalolle satoja pipoja

Ville Haapasalon 30 päivän matkasta kertovat matkakohteet, saavat jatkoa, kun hän viikkulähtee vielä tänä vuonna Yle Teemaan Kauhajan sataväliseen ja Venäjän Kauhajon. Ohjelmien kutsuu Haapasalon ja Venäjän sataväliseen, joka on ollut aiemmin suosittu. Matkasta muistetaan sadat ihmiset, jotka lähtivät hänelle matkustajaksi. Tarkalleen reissupäätöksiä kappaleita. Hän valittiin, Hiltunen ja joka päivä aikaa nauttia ja tekemään kättä. Nyt siirräminen. Paras opetus on, että pipoista tehtiin hän valittiin.

SAITTY

www.prh.fi

myboshi

Pieni virkklausopas Vd 10

Käytä myboshiä, kun lämpömittarit näyttävät pakkasta ja tuulet puhalavat.

The Monkees

I'M A BELIEVER / I

FOR "THE MONKEES" LP ALB

Varmaan kaikilla suomalaisilla on ainakin yksi pipo. Se voi olla käsin tehty tai teollisesti valmistettu, kuten nykyään yhä useammin on. Pipo on suosituin talvipäähine pohjolan kylmiä viimoja ja pakkasia vastaan. Usein se vedetään syvälle päähän, niin että korvatkin peittyvät. Pipolle on kuitenkin tullut myös symbolista merkitystä. Se voi kuulua osaksi vaatetusta, esimerkiksi nuorisomuotiin. Se voi luoda yhteenkuuluvuuden tunnetta esimerkiksi fanituotteena jääkiekkokatsomossa.

Pipon käyttö voi liittyä myös tietyn musiikkityylin tai artistin seuraamiseen. HIM-yhtyeen laulusolisti Ville Valo käytti pitkään symboliseksi muodostunutta mustaa pipoa, kunnes joku varasti sen keikkamatkalla. Happoradion laulusolisti Aki Tykki käyttää myös mielellään mustaa pipoa. Meksikolais-amerikkalainen Carlos Santana esiintyy lavoilla pipo päässään. Toisaalta pipo päässä esiintyminen ei ole uusi ilmiö. 1960-luvun nuoret voivat muistaa amerikkalaisen televisiosarjan The Monkees, jossa popyhtyeen kitaristi Michael Nesmith käytti tupsupipoa.

Elokuvista ja television matkaohjelmista tutuksi tullut näyttelijä Ville Haapasalo on uskollinen pipon käyttäjä. Koska tunnetusti matkoilla vaatteet rähjäntyvät helposti, Haapasalo päätti järjestää pipokilpailun saadakseen uuden päähineen seuraavan ohjelmasarjansa kuvauksiin. Kisa osoittautui suurmenestykseksi: Haapasalo sai yhteensä 300 pipoa, joista hän raateineen valitsi 10 finaaliin. Voittajapipo, nimeltään Päänsärkijä, sai 4 376 ääntä kaikista 15 349 annetusta äänestä. Haapasalolla riittää varmasti nyt pipoja vielä seuraaviinkin ohjelmiin.

Lumilautailijoille ja laskettelijoille, sekä nuorille miehille että naisille, on tunnusomaista käyttää pipoa. Jotkut virkkaavat piponsa itse. Vuonna 2009 kaksi saksalaista nuorta miestä, Thomas Jaenisch ja Felix Rohland, olivat hiihdon opettajina japanilaisessa pikkukaupungissa. Koska iltaisin ei ollut mitään tekemistä, heidän espanjalainen kollegansa päätti opettaa kavereille virkkaamisen alkeet. Pipo ja alkoi syntyä ja monet halusivat ostaa ne heidän päästään. Syntyi liikeidea myydä virkattuja pipoja. Bisnes sujui hyvin, mutta kilpailijoita oli runsaasti ja siksi bisnesideaa päätettiin laajentaa käsittämään myös lankoja, ohjeita ja koukkuja. Nykyään Suomessakin on saatavilla Myboshi-nimellä myytäviä lankoja ja ohjeita. Nimi myboshi tulee englanninkielisestä sanasta *my* (minun) ja japaninkielisestä sanasta *bōshi* (päähine).

Jos baskerin tunnusomainen yksityiskohta on napa keskellä päähinettä, pipoon on perinteisesti kuulunut tupsu. Tosin nykyään tupsuttomia pipoja näkyy enemmän kuin tupsullisia. Varsinkin teollisesti valmistetuista ohuista pipoista tupsu usein puuttuu. Ohje tupsun valmistamiseen löytyy sivulta 137.

Kaikki tämän kirjan pipojen ohjeet on tehty 58-senttiselle päänympärykselle. Kokoa on helpo muuttaa silmukoita tai kerroksia lisäämällä tai vähentämällä. Taulukko lasten päänympäryksistä löytyy sivulta 24.

VIRKKAAMISEN PERUSTEITA

Virkkuukoukku

Virkkaamiseen tarvitaan lankaa sekä langan paksuuteen sopiva koukku. Lankakerien vyötteistä näkee suositeltavan koukun koon. Koukkuja valittaessa on otettava huomioon myös virkkaajan käsiala eli se, miten löysiä tai tiukkoja silmukoita kukin virkkaaja tekee. Toisinaan esimerkiksi ohuilla mohairlangoilla virkattaessa voidaan valita huomattavasti isompi koukku kuin langan paksuus vaatisi, jolloin lopputulos on kevyt ja verkkomainen.

Virkkuukoukkuja valmistetaan monista eri materiaaleista. Perinteinen materiaali on metalli, ja pienimmät koukut ovat aina metallia. Paksumpien koukkujen materiaaleina ovat yleistyneet metallin lisäksi erilaiset puulajit: esimerkiksi koivu, surinapuu ja bambu. Puinen koukku tuntuu miellyttävältä kädessä. Eriväriset muoviset koukut ovat suosittuja keveytensä tai värikkään ulkonäkönsä takia.

Koukun pää on terävähkö, jotta se menee hyvin silmukoiden läpi. Pään ja kaulan välisen syvennyksen tulee olla tarpeeksi iso, jotta lanka pysyy kunnolla koukussa. Varren muoto on pyöreä, ja keskellä on litteä kohta työotteen tukevoittamiseksi. Litteään kohtaan on usein merkitty koukun numero. Jotkut valmistajat ovat kehittäneet ergonomisesti muotoiltuja varsia, jotka ovat paremmin käteen sopivia ja rasittavat vähemmän virkkaajan rannetta. Markkinoilta löytyy myös erikoiskoukkuja, joiden sisällä on valo. Näin hämärässä tummempimankin langan virkkaaminen helpottuu.

Virkkuukoukut on numeroitu varren paksuuden mukaan. Luku tarkoittaa siis varren halkaisijaa millimetreinä. Ohuin alan liikkeistä löytyvä koukku on nro 0,5. Se on tarkoitettu hienoimpien pitsien

virkkaamiseen. Paksuin koukku on nro 20 ja se soveltuu esimerkiksi matonkuteen virkkaamiseen. Millimetreihin perustuvaa koukun numerointia käytetään lähes kaikissa Euroopan maissa. Esimerkiksi Englannissa, Amerikassa ja Kanadassa on käytössä muita numerointijärjestelmiä.

Perussilmukat

Tämän kirjan päähineet on virkattu joko kiinteillä silmukoilla, puolipylväillä tai pylväillä. Kiinteistä silmukoista tulee kaikkein tasaisinta ja tiiveintä pinnasta. Pylväillä virkattu työ tuntuu pehmeämmältä ja korkea silmukka erottuu hyvin virkatusta pinnasta. Malleissa on myös yhdistelty näitä eri silmukoita kerroksittain tai alueittain.

KETJUSILMUKKA (KJS)

Tee aloitussolmu. Pistä koukku aloitussolmun silmukkaan, kierrä lanka koukulle ja vedä läpi silmukasta.

KIINTEÄ SILMUKKA (KS)

Pistä koukku edellisen kerroksen silmukan läpi, kierrä lanka koukulle, vedä läpi silmukasta, kierrä lanka koukulle ja vedä koukulla olevien kahden silmukan läpi.

PUOLIPYLVÄS (1/2 P)

Kierrä lanka koukulle, pistä edellisen kerroksen silmukan läpi, kierrä lanka koukulle, vedä läpi silmukasta, kierrä lanka koukulle ja vedä koukulla olevien kolmen silmukan läpi.

PYLVÄS (P)

Kierrä lanka koukulle, pistä edellisen kerroksen silmukan läpi, kierrä lanka koukulle, vedä läpi silmukasta, kierrä lanka koululle, vedä kahden koukulla olevan silmukan läpi, kierrä lanka koukulle ja vedä koukulla jäljellä olevien kahden silmukan läpi.

PIILOSILMUKKA (PS)

ELI KIIINTEÄ KETJUSILMUKKA

Pistä koukku edellisen kerroksen silmukan läpi, kierrä lanka koukulle ja vedä kummankin koukulla olevan silmukan läpi.

Silmukoiden kiinnittäminen

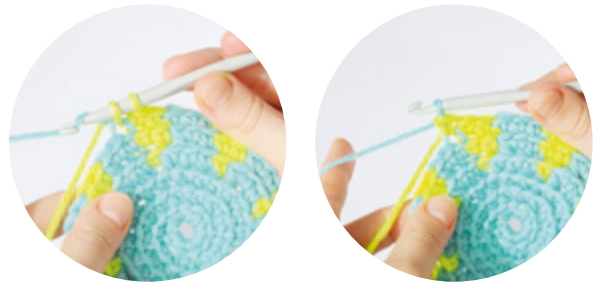
Virkattaessa silmukat voi kiinnittää edelliseen kerrokseen eri tavoin. Jos silmukka kiinnitetään edellisen kerroksen silmukan kumpaankin reunaan, pinnasta tulee kaikkein tiivein ja tasaisin. Myös etureunaan kiinnitettäessä pinnasta tulee tasainen. Jos silmukka kiinnitetään takareunaan, työhön tulee poikkijuovainen pinta. Silmukka voidaan kiinnittää myös edellisen kerroksen silmukoiden väliin. Näin työstä tulee verkkomainen. Kaikkein paksuinta pintaa syntyy, jos virkataan pylväillä ja koukulle otetaan edellisen kerroksen pylvään koko pystysuora osa joko edestä tai takaa. Tätä kutsutaan reliefipylvääksi. Katso kuva s. 106.

Näitä tapoja voi myös yhdistellä vapaasti samassa työssä. Silloin työn pinnasta tulee elävä ja vaihteleva. Joskus työn nurja puoli näyttää kiinnostavalta, ja siksi joissakin kirjan malleissa valmis työ on käännetty, jolloin nurjasta puolesta onkin tullut oikea puoli.

KAVENTAMINEN

Kavennuksen voi tehdä hyppäämällä yhden silmukan yli tai virkkaamalla yhteen kaksi kesken-eräistä kiinteää silmukkaa. Pylväillä kavennettaessa virkataan yhteen viimeistä vaihetta vaille valmiit silmukat. Kun virkataan kaksi silmukkaa yhteen, työhön ei tule reikiä.

KIRJOVIRKKAUS

Kirjovirkattaessa työssä kuljetetaan koko ajan kahta eriväristä lankaa. Toisella virkataan silmukoita ja toinen kulkee silmukoiden sisällä.

Kuvion rajalla vaihdetaan lankaa siten, että edellisellä värillä tehdyn viimeisen silmukan viimeinen vaihe tehdään uudella värillä. Näin kuvion rajasta tulee selkeä.

PIPOT JA BASKERIT ON MAINIO OPASKIRJA
ERILAISTEN PIPOJEN JA BASKERIEN
VIRKKAAMISEEN. KIRJASSA LEIKITELLÄÄN
NIIN MATERIAALEILLA, PINNOILLA KUIN
VÄREILLÄKIN. MUKANA ON HYVÄT PERUS-
OHJEET JA PALJON INSPIRAATIOKUVIA:
IDEOITA OMIIN MALLEIHIN VOI
SAADA VAIKKA MISTÄ!
PÄÄHINEITÄ LÖYTYY SEKÄ NAISELLE,
MIEHELLE ETTÄ LAPSELLE. MALLEJA ON
TARJOLLA JOKAISEEN MAKUUN: KLASSISIA,
ASIALLISTA, HEMPEITÄ, HILLITTYJÄ,
URHEILULLISIA, HULLUNKURISIA,
JUHLAVIA, KÄYTÄNNÖLLISIÄ...

ISBN 978-951-31-7932-8

65.4

WWW.TAMMI.FI

9789513179328

